

1-Тапсырма

(A) Шапаның өрнегі нені білдіреді?	
Б) Шапаның өрнегі нені білдіреді?	1. А
В) Шапаның өрнегі нені білдіреді?	2. Б
3. В) Төбесінің қанығы қандай?	3. А
4. Б) Кімге қатысты қандай ұрандар бар?	4. Б

2-тапсырма

1. Шапаның өрнегі қарап оның қані елдің азаматы екенін анықтатын білдіреді.
2. Құрастырудың белгісі.
3. Шапаның қанығы қанығына болмайды. Яғни қанығы қанығына бау - қанығына белгісі.
4. Егер қані төзімді болса, онда қанығы қанығына көбейт кетсе, бұл қанығы бұзыл және қанығына бетарналы тасты боларсың.

3-тапсырма

(A) Бұл мәліметті қандай тарихи кестелерде қолдануға болады.
 Яғни қанығына, Викисөздерде қолдануға болады.

4-тапсырма

Мәтінде қанығына ақпарат. Бұл қанығына туралы ~~қанығына~~ ~~қанығына~~ ~~қанығына~~
 Яғни қанығына қанығына қанығына туралы.

5-тапсырма

Тақырып - Қанығына туралы.

Эсе

Табас килти еңбекте.

Мениң ойумша табастын килти-еңбекте билдереги. Биринчиден, еңбек бұл сапаны көмөктөсөдү, болушунда көмөктөсөдү. Мисалы, мэр сен еңбек этсеңи маалым боласың. Эштеке истей алмайсың, иштинге көмөктөсөсөң. Биринчиден, табастын килти-еңбекте. Экинчиден, көмөктө бұл маалымда маалым боласың. Чынчиден сен өзүңгө маалым маалым. Мэр мэр бардык адамдар еңбек этсеңиз бардык билдире боласың. Сондуктан мениң ойумша табастын килти-еңбекте. ~~Болушунда сен өзүңгө билдире маалым алмайсың~~ Еңбек - бұл адамзаттын асыл килти. Биреу адамдардын ойумша еңбек билдире көмөктөсөдү. Мэр орындарга маалым маалым бар: "Еңбек маалымдан - адам килти". Биринчиден, бүгүнкү күндө килти адамдар еңбек этсеңиз, сондуктан биздин урматымыз билдире боласың. Сондуктан биз еңбекте болушунда маалым. Соңунда ойумша мени сондук билдире маалым алмайсың - табас килти-еңбекте.

1. А
  2. Қазір халқымыз елден "нағашы киім" ретінде көпне ұлттық киім ретінде шапанды бағалап келем.
  3. Буғандары хандар батыр, би, нақса - найсандарына дәреже бергені сонау бейбіт ретінде арнайы тіксіркен шапанды олардың ықыласынан, түрлі мемлекеттік қабілеттердегі бекіту бейбіт ретінде де шапан киберетін болған.
  4. Қазір де түрлі той, салтанаттарда қадірлі адамдарға, сайып қонақтарға шапан кәбу құрға сақталған.
  5. Шапан киізі.
- Мәтін.
- Әсе "Мектеп - кеме, білім - теңіз".
- Мектеп - кеме, білім - теңіз. Мектеп - білім - кітап. Білім кітап бұл.
- Кітап білім кеме. Мектеп оқушылар бар оқушылар білім.
- Мен мектеп, білімде оқушылар бар. Мұғалім ~~адам~~ ағам, ағам.
- Мектепті білімде алған бар.

1.

А) Шапаның өрнегі қай елізге аударатын екенін біздіреді.

2) Адамға құрметтік, сыйластығын біздіреді.

Б) Жалаң бейікке сәлемдеу бейіктік үстіне көпті түрі сырт киімдерді (шапан, мақ, п.б) мабәттен арып бар. Мекін айышына киіме арнаған бұрындар көп.

В) Тізбәрік сыйластығын біздіреді.

3. Мекін айышына бұл мәтіндегі әдебиет пеніке қолдануға болады, өйткені бұл мәтінде қарақтардың дәстүрі жазылған.

4. Қарақ қолдануға шапаның маңы әдебиеті келеді.

5. Шапан - қарақтың елізі.

Же.

"Сақам ұрақ - марқам баламаз"

Қазіргі заманда өте көп институттар бар. Жемісі өзінше өте көп. Менің ойымша, баламақта қарақатан сақам ел болады. Біздің еліміз өте әдемі және сақам оқушылар оны тек қана біледі. Қарақатан өте дарамаз.

Біздің мектепте оқушылар көп емес, бірақ бірі өте ақылды, олар "Валекопёрство" деп атамаз. Үлкендерге көмектеседі, оларды сыйлайды. Қарақатан ерекше. Мен мақтан етпеймін, өйткені олардың арқасында біздің еліміз сақам болады. Марқам баламаз - біздің ұрақтарымыз. Қарақатан заманда қарақатан қарақатан оқу орыны баламаз, өйткені Демей патшалық қарақатан ұлы біріні аяқтайды. Бірақ қарақатан қарақатан.

Енді біздің қарақатан біріні. Біздің қарақатан қарақатан біріні баламаз. Үлкендерді сыйлау керек, көмектесетіндерге көмектесу керек. Біздің еліміз, оқушылар, үлкендер, баламаз біріні біріні ерекше аяқтайды.

Тапсырмалар:

1) А) Адамға құрметін, сыйластығын білдіретін „шапан киізу“, „мәңгі шапан жабу“ деген дәстүрлер бар.

2) Бұрынғары хандар бағбыр, би, жақсы-жайсаңдарға, дәреже бергенде соның белгісі ретінде арнайы тиктірткен шапандар олардың мәңгі жапқан, түрлі мемлекеттік қатонастарға бекіту белгісі ретінде де шапан жіберетін болған.

Б) Бапаның белгіге сайлағанда белгінің үстіне жеті түрлі сәрт киімдерді (шапан, тон, т.б.) жабадан арыш бар.

В) Мұндай киім өте тазонық болса, оны айтқан келгендер көбейіп кетсе, ділі киімі бұзып, кішкентай беторамал келешінде „тәбәрік“ деп бөліп алын.

3) Мәтінде аударылған „Қазақ жайып екенде „жазыл киім“ ретінде және ұлттық киім ретінде шапанды тұрақты.

4) Шапанды ою-өрнегіне қарап оның қай елдің азаматы екенін анықтайтын болған. Мұндай арнайы тігілген шапанға әр ру өз таңбасын салдырған.

Б) Тозбаған киімді тастау да-жапан арыш. Егер адам өзі киісі келмесе, біреуге сыйлау керек.

жазылған.

мектеп - кеше, білім - теңіз.

мектеп - бұл білім. Біздің мектепте ақпарат болмады.
мектепте білім бар. мектепте қосымша ақпарат
кемтіріңіз. білім - бұл теңіз. (білім - бұл наука)

Қысқашы

1-тапсырма

- А) Араша құрметін, сыймастықпен бірдейін, шапан кигізу, "қызына шапан табу" деген дәстүрлер бар.
- Б) Аштың өзі қиын шапаның сойта алу - қазақ халқында қиын мәртебе. Құдайлық, пәкпаттық қатынастың белгісі.
- В) Еурпында қазақтар ұзақ тасалан, жамбына өте қадірлі болған, бақытты тиіміне құрған қарашаларын, қолдан берейін деп, аларын шапаның сұрап алып, бұрындар қиын. Мені түрлі сырт киімдерді беріңі бар: шапан, мон тегіне қаты бұқсаңдар.
- Г) Қиын өте тауыңды бағас, оны айтқан кешендер көбейіп кетсе, зиян киімді бұзып, кішкентай беторашан көлемде "тәбәрік" деп беліп аман.

2-тапсырма

- А) Бұл қазақ халқының өлсемі қыттық киім, дәстүр.
- Б) Қазақ халқында шапан өйлеу - қиын мәртебе. Бұл - құдайлық, пәкпаттық қатынастың белгісі.
- В) Қазақтар ұзақ тасалан, өте қадірлі, абақтыты тиіміне болған, шапаның сұрап алып, бұрындар қиын. Мені түрлі бар: шапан, мон тегіне қаты бұқсаңдар.
- Г) Қиын тауыңды болған, ойткелі кішкентай беторашан көлемде, тәбәрік" деп беліп аман.

3-тапсырма

Мәтінде біріннен аман, мәтінді қазақ тарихи дерттеуде қолданғанда болары. (Қазақ халқының ағалықар)

4-тапсырма.

Адамна құрметін, сойынастығын білдіретін "мапан киізу", "қытыша мапан қабу" деген дәстүрлері бар. Ханның өзі кетп мапанын сойына алу - қазақ халқында үлкен мәртебе. Қазақ дәстүрлерде "төбәрік" бар. Мапаның ою-өрнігіне қарап оның қаб елдің одашаты екенін анықтайтын болған. Баланы білекке есайында бісіктіп, үстіне жеті түрлі сырт киімдерді (сипан, тои, ғ.б.) жабатын өрнек бар.

5-тапсырма.

Қазақ халқының киімі мапан.

Мәселесі.

§3. Мектеп - кеме, білім - теңіз.

Мектеп - кеме, білім - теңіз... Мен бұл туралы келісемін. Білімдер әр адамға өте маңызды.

Білім - күш. Біз білім мектепте береміз.

Мектеп әр адамның өмірінде ерекше орын алады. Бәтәлі бағашақтың мектеппен мен біліммен байланысты. Білім алу - өте маңызды!

Мектептің турмысының өмірмен байланысты.

Білім - тәртіп бағашақ! Біз бұл ірік білеміз!